

Korkmaz, M. (2021). Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme. Genişletilmiş 5. Baskı. İstanbul: Kimlik Yayınları. 268 s.

Havva Nur AKYAR *
e-mail: hnuruygun@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1093-3650>

Giriş

Din öğretiminde araç ve materyal kullanımı günden güne önemini arttırmaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden biri öğrenilmesi gereken bilgilerin üst düzey beceriler istemesidir. Araç ve materyaller konuların soyut halden somut bir hale dönüşmesini kolaylaştırır. Böylece içeriği karmaşık olan konuları basite indirgeyerek öğrenmeleri anlamlı hale getirir ve öğrenenlerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına olanak sağlar. Kullanılan materyaller öğrencilerin ilgisinin arttırarak dikkat dağınıklığını dersten kopma ilgisizlik gibi sorunları en aza indirir. Öğrenmeleri anlamlı hale getirerek öğrenilenleri kolay hatırlanmasını sağlar ve öğrencilerin öğrendikleri bilgileri yeni öğrenecekleri durumlara transfer edebilmelerine destek olur. Ayrıca öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayarak öğretmeni bilgiyi aktaran durumundan çıkartıp öğrencilerine rehberlik eden durumuna dönüştürür. Bununla birlikte araç ve materyaller zaman yönetimi konusunda öğretmene yardımcı olur zamanın tasarruflu kullanılmasını sağlayarak öğrencilerin daha etkili öğrenmesine olanak sunar. Materyaller sayesinde tehlike arz eden durumlar daha güvenli hale gelir. Son olarak öğrenmenin çeşitlenmesinde ve kalitesinin artmasında önemli bir faktördür.

---

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı.

Etik Beyan: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Makale en az iki hakem tarafından incelenmiş, Turnitin kullanılarak benzerlik raporu alınmış ve araştırma/yayın etiğine uygunluğunu teyit edilmiştir.

Ethical Statement: It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. The article was reviewed by at least two referees, a similarity report was obtained using Turnitin, and compliance with research/publication ethics was confirmed.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Copyright & License: Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Makale Türü: Kitap Değerlendirmesi – **Article Types:** Book Review

Geliş Tarihi/Received: 30.09.2024– **Kabul Tarihi/Accepted:** 06.12.2024

Din öğretimi konusunda birçok makale ve kitabı bulunan Prof. Dr. Mehmet Korkmaz'ın söz konusu eseri materyal kullanımının önemini ve faydalarını ayrıca materyal geliştirme aşamalarını aktaran ve din öğretimine uygun bazı materyalleri tanıtan özgün bir çalışmadır. Prof. Dr. Mehmet Korkmaz, kitabının önsözünde bu çalışmanın özgün olmasını sağlayan ana faktörlerden birisinin din öğretimi ile ilgili örnekler olduğunu ifade ederek din öğretimi materyallerinin geliştirilmesi ile ilgili bazı örnekler sunarak okuyucuların verilen bilgilerle örnekler arasında ilişki kurmasını amaçladığını belirtmektedir.

Eser okuyucusuna örgün ve yaygın din öğretiminde yararlanabilecek din öğretimi teknolojisi, öğretim araç ve materyalleri bunların hazırlık, tasarlama geliştirme, uygulama, değerlendirme, süreçlerine yön veren bilgileri örnekleri sunmaktadır. Çalışmayı önemli kılan hususlardan biri de amaç dışı bilgilerle şişirilmemiş olmasıdır. Ayrıca bir materyal çeşidine pek çok örnek verme yoluna gidilerek kitap şişirilmemiştir okuyucuların yeni çalışmalar üretmeleri öngörülmektedir.

Soyut kavramları somutlaştıran çalışmalar materyal hazırlamada uygulayıcılara örnekler sunmaktadır. Bu çalışma bu açıdan gerek örgün gerek yaygın din öğretiminde yararlanılabilecek önemli bir kaynaktır. Ayrıca din öğretimi teknolojisi, öğretim araç ve materyalleri bunların hazırlık, uygulama, değerlendirme, geliştirme süreçlerinde okuyucusuna aydınlatıcı bilgiler sunar. Eser bu yönüyle tüm kademelerdeki din öğreticilerinin kullanabileceği eğitim süreçlerinde uygulayacakları etkinlikler için bir kaynaktır. Çalışma teorik bilgilerden çok hazırlık, uygulama ve değerlendirme gibi pratik bilgiler üzerine yoğunlaşmaktadır.

1. İçerik

Ele aldığımız çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm temel kavramları aktaran giriş niteliğindedir. Bu bölümde okuyucuya temel kavramlar aktarılmaktadır. Bu durum kitabın sonraki spesifik konularının daha kolay anlaşılabilmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Temel Kavramlar ana başlığı altında aşağıdaki bölüm adları bulunur:

1. Eğitim öğretim-Din eğitimi-din öğretimi
2. Teknoloji-Eğitim Teknolojisi-Öğretim Teknolojisi-Din Öğretimi Teknolojisi
3. Din Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirmenin Aşamaları
4. Din Öğretimi Araç ve Materyali

Bu bölümde yazar “programlanmış din öğretimi faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde din öğretimi teknolojisinin önemli bir yeri olduğunu” belirtmektedir. Ayrıca din öğretimi teknolojisinin, eğitim faaliyetleri içindeki yerinin nerede olduğunun anlaşılabilmesi amacıyla eğitim, öğretim, öğrenme ve teknoloji gibi bazı kavramları açıklığa kavuşturmaya çalışmıştır. Sonrasında eğitim teknolojisi, öğretim teknolojisi ve din öğretimi teknolojisi kavramları analiz edilerek din öğretimi teknolojisinin önemi ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Yazara göre; eğitim teknolojisi denilince ilk önce elektrikli, akıllı ve karmaşık aletler/sistemler akla gelmektedir. Bu tanım, doğru olmakla birlikte eksiktir. Eğitim teknolojisi bu tanımdan daha kapsamlıdır. İnsanlık tarihinde üretilmiş araçların tamamı da teknolojinin bir parçasıdır. Kâğıt, kalem, mürekkep, kitap vb. görsel ve işitsel enstrümanlardan gelişmiş bilgisayarlar eğitim teknolojisinin birer ögesi konumundadır. Din öğretimi teknolojisinin görev alanı ise öğretimin daha çok araç ve materyal boyutu üzerine yoğunlaşır. Öğretim süreci belli kademelerden meydana gelir. Bu kademeler tasarlama, geliştirme/hazırlama, uygulama, yönetim ve değerlendirmeden oluşur.

İkinci bölüm “Din Öğretimi Sürecinin Unsurları ve Din öğretimi Teknolojisi” ana başlığı altında aşağıdaki bölümlerden oluşur:

- Öğrenen ve Din Öğretimi Teknolojisi
- Öğretmen ve Din Öğretimi Teknolojisi
- Din Öğretimi Programları ve Din Öğretimi Teknolojisi
- Eğitim Ortamı ve Din Öğretimi Teknolojisi

Bilindiği üzere din öğretimi, bireylerin dinle ilgili öğrenmelerini planlı, programlı sistemli bir şekilde kılavuzlama faaliyetidir (Akyürek, 2008, s. 7). Birbirleriyle karşılıklı ilişki içinde olan ve din öğretimi etkinliğinin niteliğini belirleyen bu değişkenlerden bazıları; öğrenci, öğretmen, eğitim programı, eğitim ortamı ve yöneticidir (Mialaret, 2005; 52). Bu değişkenlerin sistem içinde kendine has bir rolü ve işlevi bulunur. Değişkenler bir organın parçaları gibi olup işlevleri sırasında birbirlerini etkilemektedir. Din öğretimi de başarı ve başarısızlık açısından yukarıda bahsi geçen unsurların rollerini istenilen şekilde gerçekleştirmelerine bağlıdır. Yazar “bu bölümde din öğretimi sürecinin temel unsurları olan, öğrenen, öğretim programı, öğretmen, eğitim ortamı gibi değişkenlerin din öğretimi teknolojisiyle ilişkileri ortaya konmaya çalışıldığını” ifade etmektedir.

Üçüncü bölüm, Din Öğretimi Öğretmenlerinin Öğretim Teknolojisi Yeterlikleri ana başlığı altında aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

1. Değişen Eğitim Anlayışları Bağlamında Din Öğretimi Öğretmeninin Rollerini
2. Din Öğretimi Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Kişisel ve Mesleki Nitelikler / Yeterlikler
3. Din Öğretimi Öğretmenlerinin Sahip Olmaları Gereken Din Öğretimi Teknolojisi Yeterlikleri

Bilim ve teknolojinin etkisiyle çağımız karmaşıklaşmakta, öğrenilmesi gerekenler gün geçtikçe artmakta, öğrenilecek şeyler çoğalmaktadır. Yeni ortaya çıkan ihtiyaçlar ve sorunlar mevcut bilgilerin yetersiz kalmasıyla, insanları yeni arayışlara ve araştırmalara itmektedir. Çağın gereksinimi yorumlayan, sentezleyen, transfer eden ve değer üretebilen nitelikli bireylerin yetiştirilmesi olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca değişen yaşam koşulları, aile yapısı ve toplumsal roller bahsi geçen bireylerin yetiştirilmesi görevini büyük ölçüde

okullara ve öğretmenlere yüklemektedir (Özçelik, 1992, s. 3). Günümüzde öğretmenler geçmişe nazaran daha zor ve karmaşık görevler üstlenmelidir (Aydın, 2005: 28-32). Bunun için öğretmenlerin çağın gerektirdiği bilgi ve beceri donanımlara sahip olmaları zorunludur. Yazar bu bağlamda din eğitimcilerinin öğretim sürecindeki rolleri hakkında temel bilgiler ortaya koymuş, etkili bir din öğretimi için öğretmenlerin sahip olmaları gereken din öğretimi teknolojisine ilişkin yeterlikler hakkında bilgi vermeye çalışmıştır.

Dördüncü Bölüm “Din Öğretiminde Araç ve Materyal Geliştirme” ana başlığı altında aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

1. Din Öğretiminde Araç ve Materyallerin Yeri ve İşlevleri
2. Din Öğretiminde Araç ve Materyal Geliştirme
3. Din Öğretimi Materyallerinin Geliştirilmesinde Dikkat Edilmesi Gereken İlkeler

Yazar bu bölümde din öğretiminde öğretim araç ve materyallerinin yeri, araç ve materyal seçimi ve tasarım ilkeleri gibi konulara değinmektedir. Bilindiği gibi öğrenmeyi öğrenme, bilgi üretme, öğretmeyi öğrenme, yaşam boyu öğrenme gibi kavramlar günümüzde öne çıkmaktadır. Bütün teknolojik gelişmelere rağmen, eğitimin niteliğinin ve standartlarının düşük kaldığı, bazı eşitsizliklerin olduğu, eğitim kalitesinin yaygınlaştırılmadığı bilinen bir gerçektir (Koşar, Yüksel vd., 2003, s. 1). Din öğretimi teknolojisi bu tür sorunların üstesinden gelmek için etkili bir araç konumundadır.

Beşinci bölüm, “Din Öğretiminde Kullanılabilecek Bazı Araç ve Materyaller” ana başlığı altında aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

1. Gerçek Eşyalar
2. Modeller / Maketler
3. Diyoramalar
4. Kuklalar
5. Yap-bozlar
6. Kitaplar
7. Dergiler
8. Gazete-Dergi Kupürleri
9. Resim ve Fotoğraflar
10. Karikatürler
11. Tablo-Grafikler
12. Haritalar
13. Kavram Haritaları
14. Bulmacalar
15. Poster ve Afişler
16. Broşür ve Bültenler
17. Panolar
18. Çalışma Yaprakları/ Kâğıtları

19. Eğitsel Oyun Materyalleri
20. Gösterim ve Yazı Tahtaları
21. Teyp ve MP3
22. Video, DVD, TV
23. Cep telefonu
24. Bilgisayar ve İnternet

İnsanlığın birikimleri gerçek eşyalardan, kâğıt, kalem ve mürekkebe, elle yazılmış kitaplardan, matbaada basılan kitaplara, oradan görsel, işitsel araçlara, oradan da gelişmiş bilgisayar teknolojilerine uzanmaktadır. Günümüzde öğretme-öğrenme ortamlarında kullanılan araç ve materyallerin sayısı git gide artmaktadır. Bu bölümde birçok materyal ele alınmış olup bahsi geçen öğretim araç ve materyallerden bazıları tek bir duyu organına bazıları birden çok duyu organına hitap edebilmektedir. Yine bazı araç ve materyaller sadece mekanik olup bazıları elektronik-mekanik, bazıları ise elektronik özellikler taşıyabilmektedirler. Bu durum araç ve materyallerin de farklı şekillerde sınıflandırılmasını sağlamaktadır. Ayrıca din öğretimi süreçlerine uygun materyallerin listesi bir tablo halinde verilmiştir. Bunlardan bir kısmı artık öğretim süreçlerinde kullanılmasa da çok büyük bir kısmı şekil ve içerik değiştirerek kullanılmaya devam edilmektedir.

2. Dil ve Üslup

Çalışmanın hedefi her kademedeki din eğitimcileridir. Bu nedenle çalışmanın genelinde akademik bir dil kullanılmıştır. Okuyucunun hazır bulunuşluğu da göz önüne alınarak konu ve amaç dışı ayrıntılara girilmeden aktarılmaya çalışılmıştır. İçerik kitabın kapsamına ve amacına uygun bir şekilde sunulmaya gayret edilmiştir. Bundan dolayı çalışmada materyal kullanımı ve aşamalarına geniş bir yer ayrılmıştır.

Eserde sadece kavramların sözel ve sayısal verilerle aktarılması yoluna gidilmemiş olup ayrıca örnekler, resimler, diyagramlar ve tablolar gibi görsel öğelerle de zenginleştirilmiştir. Din öğretiminde kullanılabilecek örnek materyallerin aktarıldığı konuların sonlarında değerlendirme formları verilerek din eğitimcilerinin söz konusu materyale uygun izleme ve değerlendirme yapmalarına olanak sağlanmıştır.

Kitabın üslubunda genel olarak akıcı, anlaşılır ve akademik bir dil kullanılmış olup kanımızca eser hedef kitleye uygun bir üsluba sahiptir. Bunun haricinde metin içerisinde bazı kelime hataları göze çarpmaktadır. Bu da metnin akışkanlığına yer yer etki etmektedir.

Sonuç

Değerlendirmesini yaptığımız bu çalışmanın din eğitimi ve öğretimi alanıyla ilgilenen bu alanda hizmet veren kişiler için önemli bir kılavuz eser olduğunu söyleyebiliriz. Kitap yazarının da içeriğinde belirttiği gibi din eğitimi alanında ilk olup hali hazırda din öğretimi hakkında pratik ve teorik sistemli bilgiler sunan bir başvuru eseri konumundadır. Din eğitimi ve öğretiminde materyal kullanımı üzerine bilgi sahibi olmak isteyen eğitimcilerin

yanında bu konu hakkında çalışma yapan araştırmacılarında başlıca yararlanabileceği kaynak niteliğindedir. Bu eserin içeriği ve örnekleri sadece din öğretiminde kullanılmakla kalmayıp diğer branşlara da uyarlanabilir. Kanaatimizce bu minvalde disiplinler arası çalışmalar yapılabilir.